

Montessori Lyceum Amsterdam

ONDERDEEL VAN DE MONTESSORI SCHOLENGEMEENSCHAP AMSTERDAM

Het blauwe boekje

Profielen en vakken op het MLA

Cursus 2018-2019

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Profielen havo	2
Profielen vwo	6
Beschrijving keuzevakken	10

Inleiding

In dit boekje vind je informatie over de profielen en vakken die je op het MLA in de bovenbouw kunt volgen.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

- havo en
- vwo (met daarbij de mogelijkheid om gymnasium te doen),

en daarbinnen tussen de vier profielen:

- C&M (Cultuur en Maatschappij),
- E&M (Economie en Maatschappij),
- N&G (Natuur en Gezondheid) en
- N&T (Natuur en Techniek).

Bij elk profiel bestaat het programma uit een aantal verplichte vakken en een aantal keuzevakken.

Je staat voor een belangrijke keuze. Aarzel niet om advies te vragen aan de decanen, je docenten en natuurlijk ook thuis.

Veel succes bij je profielkeuze!

Oktober 2017

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Geschiedenis
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en –begeleiding
Werkweek
Rekenen

Keuzevakken

Je moet vier vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- Wanneer je na de havo nog **vwo C&M** wilt doen, *moet* je wiskunde A of B kiezen.
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Drama en tekenen kunnen niet samen gekozen worden.
- Na het 11e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	taal	cultuur	maatsch.	vrij
Frans	☐	☐		☐
Duits	☐	☐		☐
Filosofie		☐		☐
Tekenen		☐		☐
Drama		☐		☐
Aardrijkskunde			☐	☐
Economie			☐	☐
Maatschappijwetenschappen			☐	☐
Wiskunde A				☐
Wiskunde B				☐
Informatica				☐
Biologie				☐
Natuurkunde (wi A of B vereist)				☐
Bedrijfseconomie				☐

Profiel- en vakkenkeuze   Havo profiel Economie en Maatschappij   cursus 2018-2019

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Geschiedenis
Economie
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en –begeleiding
Werkweek
Rekenen

Keuzevakken

Je moet drie vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- Wanneer je na de havo nog **vwo E&M** wilt doen, *moet* je Frans of Duits kiezen, tenzij je aanspraak kunt maken op de ontheffingsregeling voor de tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits).
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Na het 11e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	wiskunde	profiel	vrij
Wiskunde A	☐		
Wiskunde B	☐		
Frans		☐	☐
Duits		☐	☐
Aardrijkskunde		☐	☐
Maatschappijwetenschappen		☐	☐
Bedrijfseconomie		☐	☐
Filosofie			☐
Tekenen			☐
Drama			☐
Informatica			☐
Biologie			☐
Natuurkunde			☐

Profiel- en vakkenkeuze   Havo profiel Natuur en Gezondheid   cursus 2018-2019

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Scheikunde
Biologie
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en –begeleiding
Werkweek
Rekenen

Keuzevakken

Je moet drie vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- Wanneer je na de havo nog **vwo N&G** wilt doen, *moet* je Frans of Duits kiezen, tenzij je aanspraak kunt maken op de ontheffingsregeling voor de tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits).
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Na het 11e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	wiskunde	profiel	vrij
Wiskunde A	☐		
Wiskunde B	☐		
Aardrijkskunde		☐	☐
Natuurkunde		☐	☐
Frans			☐
Duits			☐
Geschiedenis			☐
Economie			☐
Maatschappijwetenschappen			☐
Filosofie			☐
Tekenen			☐
Drama			☐
Informatica			☐
Bedrijfseconomie			☐

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Wiskunde B
Natuurkunde
Scheikunde
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en –begeleiding
Werkweek
Rekenen

Keuzevakken

Je moet twee vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- Wanneer je na de havo nog **vwo N&T** wilt doen, *moet* je Frans of Duits kiezen, tenzij je aanspraak kunt maken op de ontheffingsregeling voor de tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits).
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Na het 11e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	profiel	vrij
Biologie	☐	☐
Informatica	☐	☐
Frans		☐
Duits		☐
Geschiedenis		☐
Aardrijkskunde		☐
Economie		☐
Maatschappijwetenschappen		☐
Filosofie		☐
Tekenen		☐
Drama		☐
Bedrijfseconomie		☐

Profiel- en vakkenkeuze Vwo profiel Cultuur en Maatschappij cursus 2018-2019

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Geschiedenis
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en –begeleiding
Werkweek
Rekenen

Gymnasium

Alleen wanneer je in de onderbouw Latijn én Grieks gevolgd hebt, kun je gymnasium doen. Je moet dan Latijn of Grieks kiezen. Wanneer je in de onderbouw alleen Latijn of alleen Grieks hebt gedaan, kun je die taal wel kiezen, maar niet als gymnasiast. Je moet dan ook Frans en/of Duits kiezen.

*Alle leerlingen vwo kunnen kiezen voor een **versterkt taalprogramma**, te weten Frans Plus of Duits Plus. Dit geeft een vrijstelling voor een module.*

Keuzevakken

Je moet vijf vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- Wanneer je gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Latijn of Grieks kiezen. Daarbij *mag* je in de tweede of laatste kolom nog een andere taal kiezen.
- Wanneer je geen gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Frans of Duits kiezen.
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Drama en tekenen kunnen niet samen gekozen worden.
- Na het 11^e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	taal	cultuur	maatsch	wiskunde	vrij
Latijn	☐	☐			☐
Grieks	☐	☐			☐
Frans óf Frans Plus	☐	☐			☐
Duits óf Duits Plus	☐	☐			☐
Filosofie		☐			☐
Tekenen		☐			☐
Drama		☐			☐
Aardrijkskunde			☐		☐
Economie			☐		☐
Maatschappijwetenschappen			☐		☐
Wiskunde C				☐	
Wiskunde A				☐	
Wiskunde B				☐	
Wiskunde D (wi B vereist)					☐
Informatica					☐
Biologie					☐
Natuurkunde (wi A of B vereist)					☐

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Geschiedenis
Economie
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
Werkweek
Rekenen

Gymnasium

Alleen wanneer je in de onderbouw Latijn én Grieks gevolgd hebt, kun je gymnasium doen. Je moet dan Latijn of Grieks kiezen. Wanneer je in de onderbouw alleen Latijn of alleen Grieks hebt gedaan, kun je die taal wel kiezen, maar niet als gymnasiast. Je moet dan ook Frans en/of Duits kiezen.

*Alle leerlingen vwo kunnen kiezen voor een **versterkt taalprogramma**, te weten Frans Plus of Duits Plus. Dit geeft een vrijstelling voor een module.*

Keuzevakken

Je moet vier vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- Wanneer je gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Latijn of Grieks kiezen. Daarbij *mag* je in de laatste kolom nog een andere taal kiezen.
- Wanneer je geen gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Frans of Duits kiezen.
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Na het 11^e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	taal	profiel	wiskunde	vrij
Latijn	☐			☐
Grieks	☐			☐
Frans óf Frans Plus	☐	☐		☐
Duits of Duits Plus	☐	☐		☐
Aardrijkskunde		☐		☐
Maatschappijwetenschappen		☐		☐
Wiskunde A			☐	
Wiskunde B			☐	
Wiskunde D (wi B vereist)				☐
Filosofie				☐
Tekenen				☐
Drama				☐
Informatica				☐
Biologie				☐
Natuurkunde				☐

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Biologie
Scheikunde
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
Rekenen
Werkweek

Gymnasium

Alleen wanneer je in de onderbouw Latijn én Grieks gevolgd hebt, kun je gymnasium doen. Je moet dan Latijn of Grieks kiezen. Wanneer je in de onderbouw alleen Latijn of alleen Grieks hebt gedaan, kun je die taal wel kiezen, maar niet als gymnasiast. Je moet dan ook Frans en/of Duits kiezen.

*Alle leerlingen vwo kunnen kiezen voor een **versterkt taalprogramma**, te weten Frans Plus of Duits Plus.
Zie blz. 11*

Keuzevakken

Je moet vier vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- Wanneer je gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Latijn of Grieks kiezen. Daarbij *mag* je in de laatste kolom nog een andere taal kiezen.
- Wanneer je geen gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Frans of Duits kiezen.
- Wiskunde D kun je alleen kiezen als je Wiskunde B hebt.
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Na het 11^e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	taal	wiskunde	profiel	vrij
Latijn	☐			☐
Grieks	☐			☐
Frans óf Frans Plus	☐			☐
Duits óf Duits Plus	☐			☐
Wiskunde A		☐		
Wiskunde B		☐		
Aardrijkskunde			☐	☐
Natuurkunde			☐	☐
Wiskunde D (wi B vereist)				☐
Geschiedenis				☐
Economie				☐
Maatschappijwetenschappen				☐
Filosofie				☐
Tekenen				☐
Drama				☐
Informatica				☐

Gemeenschappelijk en profieldeel

Verplicht

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Culturele en Kunstzinnige Vorming
Lichamelijke Opvoeding
Wiskunde B
Natuurkunde
Scheikunde
Profielwerkstuk
Een module naar keuze
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
Werkweek
Rekenen

Gymnasium

Alleen wanneer je in de onderbouw Latijn én Grieks gevolgd hebt, kun je gymnasium doen. Je moet dan Latijn of Grieks kiezen. Wanneer je in de onderbouw alleen Latijn of alleen Grieks hebt gedaan, kun je die taal wel kiezen, maar niet als gymnasiast. Je moet dan ook Frans en/of Duits kiezen.

*Alle leerlingen vwo kunnen kiezen voor een **versterkt taalprogramma**, te weten Frans Plus of Duits Plus. Zie blz. 11*

Keuzevakken

Je moet drie vakken kiezen uit de onderstaande lijst.

Daarbij gelden de volgende spelregels:

- Kies in elke kolom één vak waar een achter staat.
- Wanneer je gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Latijn of Grieks kiezen. Daarbij *mag* je in de laatste kolom nog een andere taal kiezen.
- Wanneer je geen gymnasium doet, *moet* je in de eerste kolom Frans of Duits kiezen.
- Je kunt natuurlijk elk vak maar één keer kiezen.
- **Niet alle denkbare combinaties zijn roostertechnisch mogelijk.**
- Na het 11e verslag wordt een indeling gemaakt.
- Een extra vak mag als het rooster dat toelaat en de docentenvergadering dat toestaat.

	taal	profiel	vrij
Latijn	☐		☐
Grieks	☐		☐
Frans óf Frans Plus	☐		☐
Duits óf Duits Plus	☐		☐
Wiskunde D		☐	☐
Biologie		☐	☐
Informatica		☐	☐
Aardrijkskunde			☐
Geschiedenis			☐
Economie			☐
Maatschappijwetenschappen			☐
Filosofie			☐
Tekenen			☐
Drama			☐

Keuzevakken

Met veel vakken in de bovenbouw heb je in de onderbouw al kennisgemaakt.

Maar vaak hebben ze in de bovenbouw een wat ander karakter dan in de onderbouw. En er zijn ook nieuwe vakken.

Over verplichte vakken staat hier niets, maar wel over alle keuzevakken.

Latijnse taal en cultuur (LTC)

In de vierde klas wordt gedurende twee à drie blokken de resterende grammatica behandeld. Hierna wordt overgegaan op het lezen van 'écht Latijn': originele teksten van schrijvers als Ovidius, Caesar, Catullus, Vergilius en Livius. In de vijfde en zesde klas ga je door met het lezen van Latijnse literatuur.

Je oefent je vertaalvaardigheid en leert daarnaast door het lezen van bovenstaande teksten over de Romeinse geschiedenis, politiek, religie en over het Romeinse gedachtegoed.

Grammatica, woorden en stamtijden worden herhaald.

In de vijfde klas wordt in blok twee en drie extra aandacht besteed aan de cultuur van de Grieken en Romeinen en de invloed die deze in de loop van de eeuwen heeft gehad op de Europese cultuur. Alle leerlingen die LTC volgen krijgen deze cultuurlessen.

Beeldhouwkunst, architectuur en mythologie komen aan de orde. Teksten van Griekse en Romeinse schrijvers worden in vertaling gelezen. Tijdens deze lessen staat de stad Rome centraal. In het derde blok van de vijfde klas gaan we op reis naar Rome, waar je alles waarover je hebt geleerd met eigen ogen kan aanschouwen.

Griekse taal en cultuur (GTC)

In de vierde klas maak je Pallas deel 2 helemaal uit: de grammatica is hiermee grotendeels behandeld. Vanaf de vijfde klas ga je originele, niet-vereenvoudigde teksten lezen van schrijvers als Homeros, Ploutarchos, Herodotos, Euripides en Plato. In de vijfde en zesde klas ga je door met het lezen van Griekse literatuur.

Je oefent je vertaalvaardigheid en leert door het lezen van bovenstaande teksten over de Griekse geschiedenis, politiek, filosofie en over de Griekse religie.

Grammatica, woorden en stamtijden worden herhaald.

In de vijfde klas wordt in blok twee en drie extra aandacht besteed aan de cultuur van de Grieken en Romeinen en de invloed die deze in de loop van de eeuwen heeft gehad op de Europese cultuur. Alle leerlingen die GTC volgen krijgen deze cultuurlessen.

Beeldhouwkunst, architectuur en mythologie komen aan de orde. Teksten van Griekse en Romeinse schrijvers worden in vertaling gelezen. Tijdens deze lessen staat de stad Rome centraal. In het derde blok van de vijfde klas gaan we op reis naar Rome, waar je alles waarover je hebt geleerd met eigen ogen kan aanschouwen.

Filosofie

Filosofie betekent letterlijk 'liefde voor de wijsheid'. Deze wijsheid proberen we te krijgen door kritisch en creatief na te denken over een aantal belangrijke vraagstukken, waaronder: Wat is een goed en geslaagd leven? Hebben dieren rechten? Welke rol spelen verstand en gevoelens in ons leven? Moet je altijd doen waar je zin in hebt? Wat is waarheid? Zijn mensen vrij? Wanneer is een samenleving rechtvaardig? Waarom worden bepaalde vakken op school wel gegeven en andere niet?

Dit zijn maar een paar voorbeelden van eeuwenoude vragen die nog niets aan betekenis hebben verloren.

Het denken over deze en andere vragen doen we vaak samen; bijvoorbeeld via discussies in de klas. Je leert veel van het luisteren naar elkaar, en van het vinden van argumenten voor wat je vindt.

Ook leer je bij het vak filosofie om deze vragen en mogelijke antwoorden daarop, toe te passen op de actualiteit van vandaag de dag. Dit gebeurt in de lessen door middel van verschillende soorten opdrachten, en in de toetsen, waaronder het eindexamen. Er is veel

aandacht voor de vaak prikkelende ideeën van de grote filosofen uit de geschiedenis.

Frans

In de bovenbouw gaan we verder met de vaardigheden waarin we in de onderbouw zijn begonnen: luister-, spreek-, schrijf- en leesvaardigheid. In de bovenbouw ligt de nadruk echter meer op het leren communiceren in het Frans en het begrijpen van authentieke teksten en geluidsfragmenten. We gaan ons d.m.v. films, het lezen van literatuur, het geven van presentaties en het gebruik van sociale media verdiepen in de Franse cultuur. Daarnaast herhalen we uiteraard de grammatica van de onderbouw en breiden we die uit met de laatste regels. In de lessen wordt vaak gewerkt met een stagiaire of taalassistent waardoor we extra aandacht aan spreekvaardigheid kunnen geven.

Frans Plus (Delf scolaire junior)

Op het vwo kun je in plaats van “gewoon” Frans ook Frans Plus kiezen, je krijgt dan vrijstelling van de module. Frans Plus is echter geen module maar een vak dat je 3 jaar lang volgt met dezelfde klas en meestal met dezelfde docent. Uiteraard geldt alles zoals hierboven beschreven voor het vak Frans ook voor Frans Plus. Je hoeft niet extra goed in Frans te zijn om Frans Plus te mogen kiezen. Motivatie en interesse zijn het halve werk!

In 4V+ krijg je 3 uur Frans, 1 uur meer dan de gewone klassen Frans, maar geen extra (huis)werk.

In 5V+ heb je geen extra lesuur maar wel extra werktijd. In 4V+ of 5V+ doen we een uitwisseling met een Franse school waardoor je 1 week in een gastgezin in Frankrijk verblijft en dezelfde partner 1 week in Nederland in je huis ontvangt. Je verbetert zo je spreek- en luistervaardigheid in het Frans en je leert in de praktijk over de Franse cultuur.

In het jaar dat er geen uitwisseling is, gaan we 1 dag naar Lille ter onderdompeling in de Franse taal en cultuur.

In 5V+ bestaat de mogelijkheid om tegen een vergoeding deel te nemen aan het Franstalige B1-examen. Voor vergevorderde

leerlingen is deelname aan het B2-examen (het hoogste schoolniveau voor Frans) al mogelijk.

In 6V+ blijf je in dezelfde klas met dezelfde docent maar hebben we geen extra les- of werktijd meer. We werken in de les aan het B2-niveau om in de loop van het jaar (eventueel) deel te kunnen nemen aan het Franstalige B2-examen. Het B2-niveau geeft toegang tot Franstalige universiteiten, mocht je in het buitenland willen gaan studeren. Je hoeft dan geen instaptaaltoets meer te maken. Uiteraard is Frans op B2-niveau sowieso een enorm pluspunt op je CV, of je nu in het buitenland wilt gaan studeren of niet!

Natuurlijk werken we net als de gewone klassen Frans in 6V+ aan het voorbereiden van het eindexamen en doen we schoolexamens in verschillende vaardigheden.

Als je Frans Plus volgt, betekent dat dat je in de vier vaardigheden lezen, schrijven, luisteren en spreken een hoger niveau dan in de gewone lessen Frans kunt bereiken. We gebruiken hiervoor actueel en authentiek lesmateriaal. Frans Plus betekent niet meer (thuis)werk aan Frans, maar er veel intensiever in de les en via de uitwisseling en excursie mee bezig zijn.

Je kunt altijd bij je onderbouwdocent om meer informatie vragen of vragen of de docent je voor Frans Plus geschikt vindt!

Duits

In de bovenbouw gaat het bij Duits net als in de onderbouw om het leren communiceren in het Duits en om kennis te maken met de Duitse cultuur en geschiedenis. Het is de bedoeling om dit zo veel mogelijk met behulp van materiaal te doen dat aansluit bij de moderne tijd. Zo zul je o.a. met digitaal materiaal voor het leren van woorden, grammatica en uitspraak bezig zijn. Uiteraard komt de directe mondelinge communicatie ook uitvoerig tot haar recht. Wij werken vaak met Duitstalige taalassistenten die ons hierbij helpen. Doordat wij partnerschool zijn van het Goethe-Institut, worden wij ook bij allerlei buitenschoolse activiteiten goed ondersteund.

Duits Plus

Als je Duits in de bovenbouw* op een hoger niveau wilt volgen en afsluiten, kun je je opgeven voor de ‘Goethe-Klasse’. Je hebt dan gedurende 2 jaar een uur meer Duits per week, versterkt Duits

dus. Het is een aanbod voor leerlingen die net iets meer willen met Duits of die net iets meer talent voor die taal hebben.

Aan het einde van de rit kun je tegen vergoeding een internationaal erkend examen Duits afleggen op B2-, wellicht zelfs op C1-niveau. Met een C1-diploma word je zonder meer toegelaten tot de meeste Duitstalige Hogescholen en Universiteiten als je eens een jaartje buiten Nederland wilt gaan studeren of zelfs je hele studie op een Duitstalige Universiteit of Hogeschool wilt doen.

Als partnerschool van het Goethe-Institut worden wij bij allerlei extra activiteiten ondersteund die wij met de Goethe-Klasse ondernemen.

*Geldt voor havo alleen indien het rooster het toelaat.

Engels Plus*¹⁾

In 5 vwo wordt Engels Plus gegeven. Deze lessen leiden op voor het CAE-examen. Dit Cambridge Examen, niveau C1, wordt afgenomen eind 5 vwo. Als je kwaliteit voor toetsen ++ is, mag je meedoen. Dit diploma vergemakkelijkt de toegang tot Engelstalige universiteiten.

De keuze voor dit programma wordt dus pas in de loop van 4 vwo voorgelegd.

Tekenen

Het programma voor het examenvak tekenen bevat een groot praktisch gedeelte. Het is echt een doe-vak! Je leert verschillende technieken te gebruiken, en je ontwikkelt je talenten in zowel vrije als gebonden opdrachten. Belangrijker dan al van tevoren heel goed te kunnen tekenen, is dat je houdt van tekenen en schilderen en dat je open staat en geïnteresseerd bent om je daar verder in te ontwikkelen. Wij zullen je stimuleren om daar verder in te groeien, er steeds beter in te worden en zo je mogelijkheden te verruimen.

Goed kunnen tekenen is namelijk te leren. Dat heeft niet zozeer te maken met 'talent hebben', maar alles met goed leren kijken. Al tekenend onderzoek je eigenlijk hoe jij het ziet en hoe de dingen er uitzien. En zien is te leren. En hoe beter je leert zien, hoe beter je tekeningen worden!

Dat vraagt van jouw kant openheid, interesse, inzet en enige ambitie in die richting. Natuurlijk is er ook alle ruimte voor fantasie en eigen ideeën en proberen wij je te helpen die vorm te geven.

Alle teken- en schilderwerk dat je in de loop van 2 jaar havo of 3 jaar vwo maakt, je 'Map', vormt het belangrijkste schoolexamenonderdeel, je hoeft dus niet op een bepaald moment een (examen-)tekening of schilderij te produceren, maar hebt daar alle tijd en ruimte voor.

Daarnaast vormt kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing een (examen-)onderdeel van het vak Tekenen, en daarin maak je naast teken- en schilderkunst ook kennis met andere kunsten als architectuur, beeldhouwkunst, design, grafiek en grafische vormgeving.

Als je twijfelt of het examenvak Tekenen iets voor je is, aarzel dan niet en stap op een van de tekenleraren af (C-gebouw), laat wat tekeningen van je zien, en dan bespreken wij samen of tekenen wel of niet een goede keuze voor je is.

Drama & Kunst Algemeen

Drama en Kunst Algemeen vormen samen één vak. Drama omvat tweederde van de lessen en is het praktijkgedeelte. Dit wordt afgesloten met een schoolexamen. Kunst Algemeen is een theoretisch vak en omvat een derde van de lessen. Dit wordt afgesloten met een landelijk centraal examen op Cd-rom.

Drama is een 'doe'-vak en een samenwerkingsvak: je werkt twee keer per jaar in een groepje naar een avondvoorstelling toe. Het is dus belangrijk dat je op elkaar kunt vertrouwen in spel, in samenwerking en in aanwezigheid.

Drama vereist in de bovenbouw meer inzet dan in de onderbouw. Er zal ook meer gevraagd worden over jezelf na te denken, over je grenzen en je kwaliteiten in spel en in samenwerking.

Het programma is een mix van traditie en experiment. Het vak wil vooral een inspirerende plek zijn, waar je op allerlei manieren wordt uitgedaagd, je fantasie gekieteld, je lijf opnieuw ontdekt, je ogen geopend voor medespelers. Waar Shakespeare ineens kan swingen, waar het onmogelijke waargemaakt wordt.

Het Kunst Algemeen gedeelte is de theoretische kant van het vak. Tijdens de lessen staan een aantal belangrijke cultuurhistorische periodes centraal. Daarbij gaat het niet alleen om theater, maar ook om dans, muziek, film, fotografie, architectuur en beeldende kunst. Je maakt kennis met verschillende kunst disciplines uit bijvoorbeeld de gouden eeuw, maar ook met moderne kunst aan het begin van de 20e eeuw en met de huidige massacultuur.

De vakonderdelen van Drama en Kunst Algemeen sluiten, waar mogelijk, op elkaar aan, maar er is een duidelijk verschil tussen het zelf doen bij Drama en de theorie bij Kunst Algemeen.

Aardrijkskunde

In de bovenbouw is de aardrijkskundestof onder te verdelen in vier thema's: 1. aarde; 2. wereld; 3. gebieden en 4. Nederland.

Bij het thema *Aarde* staat de natuur centraal: fysisch-geografische onderwerpen als vulkanisme, klimaten en verstoring van het milieu komen aan de orde.

Bij het thema *Wereld* gaat het over sociaal-geografische verschillen tussen regio's en landen. Hier staan de mensen centraal: verschillen tussen arm en rijk, oorzaken en gevolgen van globalisering, het wereldvoedselvraagstuk.

Als *gebied* komt Brazilië uitgebreid aan bod op de havo en de regio Latijns-Amerika op het vwo.

Bij het onderdeel *Leefomgeving van Nederland* horen onderwerpen als overstromingsrisico's door broeikas effect, problemen van grote steden en onderzoek in de eigen omgeving.

Economie

Het vak Economie behandelt zaken die te maken hebben met ons streven naar welvaart en de keuzes die we daarbij maken. Onderwerpen die aan de orde komen zijn: economische groei, de rol van de overheid in de economie, internationale handel en samenwerking, de arbeidsmarkt, sociale zekerheid, het gedrag van consumenten en producenten.

Hieronder vallen allemaal actuele vraagstukken, bijvoorbeeld: kan onze economie zo doorgroeien? Hoe zorgen we voor minder werkloosheid? Hoe moet de vergrijzing van de bevolking worden

betaald? Wat zijn gevolgen van een verandering van de koers van de euro? Hoe ziet het rentebeleid van de Europese Centrale Bank eruit? Wat zijn de gevolgen van de Brexit? Wat zijn voor- en nadelen van privatisering van energiebedrijven? Is de Nederlandse staatsschuld een probleem?

Economie is een maatschappijvak waarbij veel actualiteit wordt besproken maar waarbij ook aardig wat gerekend moet worden. Het leert je de wereld om je heen veel beter te begrijpen. Het is een algemeen vormend vak, dat ook goed voorbereidt op veel vervolgstudies.

Geschiedenis

• Zet de volgende beroemde hondjes in de goede chronologische volgorde:

(antwoord onder tekst)

- 1 Keizer Wilhelm II van Duitsland begroef zijn teckeltje Senta bij zijn kasteeltje in Doorn.
- 2 Adolf Hitler vergiftigde zijn lievelingshond Blondi toen het Sovjet-leger voor de poorten van Berlijn stond.
- 3 Het Russische hondje Laika was het eerste levende wezen dat rond de aarde cirkelde in een ruimtevaartuig.
- 4 Het hondje Pompey van Willem van Oranje is vereeuwigd op diens praalgraf omdat hij het leven van Willem zou hebben gered door 's nachts te waarschuwen voor de komst van Spanjaarden.
- 5 Via haar computer en internet verspreidde Ariana Grande, zangeres, actrice en societyster, foto's van haar hondje Coco.
- 6 President Obama beloofde zijn dochters een nieuwe puppy nadat hij voor de eerste keer gekozen was. Het beestje kwam er ook en hij heette Bo!

- Waardoor verloor Spanje de Tachtigjarige oorlog?
- Waarom zijn de VS een republiek en Nederland niet?
- Hoe lang is Nederland al een democratie?
- Waarom wordt de Eerste Wereldoorlog de 'moeder-catastrofe' genoemd?
- Waren Hunebedbouwers primitief?
- Wat was de invloed van Margaret Thatcher op de Engelse politiek?

Wil je antwoord op deze en andere belangwekkende vragen? Heb je zelf historische vragen? Kies dan GESCHIEDENIS in jouw pakket!

Bij geschiedenis leer je kijken door de ogen van een ander. Handelingen van mensen uit andere tijden niet in de eerste plaats beoordelen, maar verklaren.

Op basis van historische informatie proberen mensen van nu te begrijpen wie zij zijn.

Wie niet weet waar hij vandaan komt, weet niet wie en waar hij is. "Historisch besef" noemen we dat.

Het vak geschiedenis neemt je mee naar het verleden, geeft inzicht én overzicht in het enorme verleden dat achter ons ligt.

De geschiedenisdocenten proberen, samen met jou, verbanden te leggen en verklaringen te geven.

Reis met ons mee naar de Landbouwrevolutie, Amsterdam in de Gouden Eeuw, de theeplantages op Java, de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog, de val van de Sovjet-Unie, naar.....
(Het antwoord op de chronologievraag is: 4-1-2-3-6-5)

Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid (afgekort Bedrijfseconomie)

Uit het onlangs verschenen rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR): *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid*, blijkt dat lang niet elke Nederlander in staat is om zelfredzaam te zijn. Zowel de laag- als hoogopgeleide Nederlander heeft moeite met zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, digitalisering, persoonlijke financiën en de arbeidsmarkt. Deze moeite uit zich in het feit dat de mens niet altijd in staat is om juiste persoonlijke keuzes te maken.

Binnen het schoolvak bedrijfseconomie wordt aandacht besteed aan deze keuzes die individuen maken en wat voor impact dat heeft op de samenleving. Want waarom zou iemand bijvoorbeeld zijn hele vermogen schenken aan een goed doel? En moet ik trouwen op basis van huwelijkse voorwaarden of toch in gemeenschap van goederen als ik een eigen bedrijf heb?

Natuurlijk zal het bedrijf binnen bedrijfseconomie een zware stempel drukken. Daarbij moet gedacht worden aan vragen, waarom bedrijven überhaupt bestaan? Wat is het bestaansrecht

van Uber, Air BNB Twitter of Philips? En hoe worden deze bedrijven gefinancierd? Veelal speelt de beurs, de AEX een belangrijke rol. Het is ook niet vreemd dat het acht uur journaal eindigt met de AEX. De AEX is een belangrijke graadmeter van onze economie. Hoe de AEX precies werkt, maar ook de theorie achter aandelen zal binnen dit schoolvak besproken worden. En aan het eind van havo 5 zal het aandelenspel met jullie gespeeld worden. De theorie wordt echt praktijk.

Zonder dat je het misschien wel weet, heeft dit schoolvak veel met jullie eigen levens te maken. Waarom dragen jullie allemaal dezelfde soorten jeans? Of hebben we allemaal dezelfde soorten telefoons? Toeval? Nee. Bedrijven hebben feilloos door hoe ze ons, de consument, kunnen raken. Kost een cappuccino in zo'n hippe koffiebar echt 3,20 €? Nou nee, maar toch betalen we dat ervoor? Waarom? En waarom lijken werknemers binnen een bedrijf zo op elkaar? De theorieën over personeelsbeleid zullen ook met jullie besproken worden. Want toeval bestaat niet. Ajax naar de Champions League is natuurlijk leuk voor de fans. Maar voor het bedrijf AJAX NV van levensbelang. Hoezo? Je kent het wel, na het sporten, heb je zin in een Extran of een AA'tje, misschien wel een broodje bal of kroket. Aajiji, je hebt geen geld bij je. Wat dan? Gelukkig kun je tegenwoordig met de pin betalen of is er een clubcard. Hoezo, want 5 jaar was dat eerder uitzondering dan regel? "I Amsterdam", de slogan die Amsterdam gebruikt om onder andere toeristen naar Amsterdam te trekken, is een hele goede slogan. Wat maakt iets een goede slogan? De rekken/schappen in de winkel hebben een bepaalde opbouw. Daar is over nagedacht. Gaan we het ook over hebben.

Wil je straks op het hbo een economische opleiding volgen?

Ben je geïnteresseerd:

In getallen/cijfers (rekenen)?

In de wereld achter de getallen/cijfers?

In vraagstukken die bedrijven hebben?

Hoe bedrijven deze vraagstukken aanpakken?

Hoe je kunt investeren in aandelen?

Hoe bedrijven jullie leven beheersen?

Hoe bedrijven een verkoopprijs bepalen?

Ben je bovendien nieuwsgierig, creatief en houd je van hard werken?

Dan is Bedrijfseconomie een vak voor jou!

Maatschappijwetenschappen

Maatschappijwetenschappen is een kennismaking met de sociale wetenschappen. In de sociale wetenschappen staat het gedrag van individuen en van groepen centraal. Hoe beïnvloeden die individuen en groepen elkaar? Hoe ontstaan maatschappelijke problemen?

We bestuderen zaken dicht bij huis: Wat is de invloed van soaps op de samenleving? Worden we gewelddadiger als we veel naar geweldfilms kijken? Waarom zijn veel Nederlanders de laatste jaren negatiever over de multiculturele samenleving gaan denken? Welke opvattingen zijn er over de aanpak van de vluchtelingenproblematiek? Moeten de uitkeringen voor werklozen omhoog of omlaag? Wordt er door een blowverbod minder gebloed door jongeren? Waarom heeft het CDA meer vaste kiezers dan de VVD?

En we bestuderen zaken verder weg: Waarom komt er maar geen einde aan het Israëlisch-Palestijns conflict terwijl alle betrokken partijen zeggen vrede te willen? Hoe verhouden wereldmachten zich tot elkaar? Hoe kunnen landen samenwerken om grensoverschrijdende problemen zoals milieuvervuiling en mensensmokkel aan te pakken?

Als je bovenstaande vragen wilt beantwoorden moet je allereerst feitenkennis hebben. Ook moet je argumenten kunnen onderscheiden en op hun waarde weten te schatten en je moet kritisch kunnen kijken naar onderzoeksresultaten. Dit leer je allemaal bij maatschappijwetenschappen.

Je gaat bovendien ook zelf een klein onderzoek doen. Zo leer je vaardigheden die goed van pas komen bij het maken van je profielwerkstuk in de examenklas en bij veel vervolgstudies na de middelbare school.

Informatica

Het vak informatica geeft je een beeld van de verschillende onderdelen van deze wetenschap. Dat gebeurt niet in saaie theorielessen: het vak is zeer praktisch van opzet.

Je leert een interactieve website te maken met HTML, CSS en PHP. Daarbij komen bij het onderdeel beeldbewerking begrippen als compressie, sampling en resolutie aan bod.

Een belangrijk onderdeel van het vak is gamedesign. Je bouwt een eigen game, waarbij je leert hoe een computerprogramma in elkaar zit, als voorbereiding op programmeren. Je krijgt inzicht in de algemene principes van geautomatiseerde informatieverwerking. Dat betekent dat je leert begrijpen hoe informatie vormgegeven moet zijn, wil een computer er iets mee kunnen beginnen. Je moet complexe problemen kunnen splitsen in simpele stappen, die door een computer kunnen worden uitgevoerd.

Natuurlijk wordt ook de opbouw van een computer behandeld en krijg je een beeld hoe een processor werkt. Je krijgt inzicht in besturingssystemen en in wat een netwerk is, wat de voor- en nadelen daarvan zijn en welke netwerksystemen er zijn.

Het tweede jaar gaan we verder met programmeren in PHP. Je leert hoe een database in elkaar zit en hoe je een webdatabase bouwt, met PHP en MySQL.

In het vwo wordt het vak afgesloten met een project, waarin je bijvoorbeeld een informatiesysteem bouwt.

Leerlingen hebben een grote eigen inbreng en maken kennis met de nieuwste technologieën.

Natuurkunde

Natuurkunde in de bovenbouw is niet alleen meer het reproduceren van wat je geleerd hebt. Er wordt van je verwacht dat je inzicht verwerft in theorieën en wetten, zodat je die ook kunt toepassen en gebruiken in eigen onderzoek. Het toepassen van formules maakt het nodig dat ook de wiskunde goed beheerst wordt.

Naast de onderwerpen uit de onderbouw, waar dieper op ingegaan wordt, zijn er ook nieuwe onderwerpen.

Veel vervolgoopleidingen vragen natuurkunde als keuzevak in het N&G profiel.

Biologie

Biologie houdt zich net als in de onderbouw bezig met onderwerpen als milieu, erfelijkheid, het menselijk lichaam etc.

Een groot verschil met de onderbouw is dat het een veel exacter vak is: er wordt in de bovenbouw gekeken naar waarom en hoe iets werkt. Dat betekent bijvoorbeeld dat je niet alleen constateert dat erfelijke eigenschappen worden doorgegeven, maar dat je veel meer kijkt naar hoe je dit uit de bouw van DNA zou kunnen verklaren.

Scheikunde in je pakket kan je helpen bij biologie, maar is niet noodzakelijk, dus ook bij C&M of E&M kun je biologie als keuzevak doen.

Voor een aantal vervolgoopleidingen (zoals geneeskunde) is biologie een verplicht vak, voor een aantal andere (sport, fysiotherapie) is het handig.

Scheikunde

In de derde klas heb je kennis gemaakt met de beginselen van de scheikunde. Je weet dat alle materie om je heen - en ook je eigen lichaam - bestaat uit moleculen, die op hun beurt weer bestaan uit atomen.

Je hebt iets geleerd over mengsels, over massaverhoudingen, over plastic en fossiele brandstoffen, over zeep en destillatie en explosies. Je kunt inmiddels reactievergelijkingen opschrijven en zorgen dat het aantal atomen over en weer klopt. Maar je hebt iets heel belangrijks nog niet te horen gekregen. En dat is waarom moleculen met elkaar reageren, en hoe ze dat eigenlijk doen. Want waarom heb je wel CO₂, en zelfs CO, maar bijvoorbeeld echt geen CO₃? Dat leer je pas als je een profiel met scheikunde kiest.

Je gaat dan begrijpen welke verbindingen er tussen atomen kunnen ontstaan, en vervolgens ook tussen moleculen. Je leert van alles over het gedrag van koolstof, het basis-element van het leven op aarde, en je maakt kennis met de verbluffende logica die verborgen zit in het Periodiek Systeem. Je gaat inzien waarom ons DNA bijna altijd foutloos wordt gekopieerd, hoe je heerlijk ruikende esters kunt maken en wat er nodig is om je eigen batterij te bouwen.

Succes bij het vak scheikunde is vooral een kwestie van goed bijhouden. Want scheikunde is een typisch stapelvak: elk onderdeel

komt verderop in het jaar of het jaar daarop zeker weer terug. Zorg je voor regelmaat bij het leren en oefenen, en werk je eventuele lacunes in je kennis bijtijds weg, dan lukt het vrijwel altijd om te slagen op je examen. Als je het spannend vindt om te begrijpen waarom de wereld is zoals die is, dan kies je scheikunde.

Wiskunde

Wiskunde is er in de smaken A, B, C en D. Bij sommige profielen ligt vast welke wiskunde je krijgt, bij andere profielen moet je kiezen. In een schema:

	havo				vwo			
	C&M	E&M	N&G	N&T	C&M	E&M	N&G	N&T
verplicht	-	A of B	A of B	B	C of A of B	A of B	A of B	B
Keuze	A of B				D B vereist	D B vereist	D B vereist	D B vereist

In het schema hiernaast staat welke onderwerpen aan bod komen:

Overall analyse (functies, grafieken, vergelijkingen enz.), maar meer bij wiskunde B dan bij wiskunde A of C. Bij wiskunde C en wiskunde A veel statistiek en voor vwo ook kansrekening. Bij wiskunde B zit ook meetkunde. Bij wiskunde C een beetje meetkunde (perspectief enz.), en logica.

Hieronder zie je waar die onderwerpen in je huidige boeken staan.

	G&R deel 4vmo	G&R deel 3havo	G&R deel 3vwo
analyse	hst 2, 4, 7	hst 1, 3, 6, 8, 10	hst 1, 3, 5, 7, 8
statistiek/kansrek.	hst 1	hst 5, 9	hst 4, 9
meetkunde	hst 3, 6, 8	hst 2, 4, 7	hst 2, 6

4mavo let op: Het mavo-programma sluit niet helemaal aan op de havo. Op het MLA krijg je in 4 mavo aanvullende lesstof. Daarmee kun je naar wiskunde A. Voor wiskunde B moet je bovendien na de zomervakantie op school een cursus van 2 dagen volgen.

Je ziet hiernaast ook dat wiskunde A en C veel meer dan wiskunde B en D gaan over het toepassen van wiskunde bij andere vakken of in alledaagse situaties.

In het schema zie je ook dat er bij wiskunde B en D meer van je geëist wordt dan bij wiskunde A of C. De plusjes geven aan hoe diep er op de wiskunde wordt ingegaan, hoeveel algebra (haakjes, wortels, breuken, vergelijkingen) je nodig hebt, hoe goed je moet kunnen rekenen, hoeveel tijd je erin moet investeren.

Wanneer je wiskunde leuk vindt, of wanneer je een vervolgopleiding wilt gaan doen waarbij wiskunde een grote rol speelt (bijv. een technische opleiding), dan is wiskunde B iets voor je.

Wanneer je wiskunde vooral een handig hulpmiddel vindt om praktische problemen op te lossen, en aan een vervolgopleiding denkt waarbij de rol van wiskunde wat beperkter is (bijv. psychologie, waar vooral statistiek gebruikt wordt) dan past wiskunde A misschien beter bij je.

Voor natuurkunde is wiskunde B handig, maar met wiskunde A gaat het ook.

Bij havo C&M hoef je geen wiskunde te doen, maar je kunt kiezen voor wiskunde A of B. Als je na de havo nog vwo C&M wilt doen, móet je wiskunde (A of B) gedaan hebben.

	havo			vwo		
	wisk. A	wisk. B	wisk. C	wisk. A	wisk. B	wisk. D
verbanden/functies	40%	80%	25%	60%	70%	30%
statistiek	60%		25%	20%		
kansrekening			25%	20%		30%
meetkunde		20%	15%		30%	30%
logisch redeneren			10%			10%
toepassingen	+++	+	++	++	+	+
wisk. diepgang	+	++	+	++	+++	+++
algebra nodig	+	++	+	++	+++	+++
rekenvaardigheid	+	++	+	++	++	++
studiebelasting	+	++	+	++	+++	++

Wiskunde D

Wanneer je vwo met wiskunde B gaat doen, kun je daarnaast nog wiskunde D kiezen. Dat is een uitdagend vak voor wie écht wat van wiskunde te weten wil komen, en voor wie een stevige basis wil leggen voor een exacte of technische vervolgopleiding.

Bij wiskunde D krijg je te maken met een hele nieuwe kijk op wiskunde. Een paar voorbeelden:

- Je weet dat $\sqrt{-1}$ niet bestaat maar als je nou doet alsof ie toch bestaat, kun je gewoon verder rekenen en het heeft nog echt praktisch nut ook.
- Wat is oneindig precies, en kun je daar ook mee rekenen? Het Hilbert hotel heeft oneindig veel kamers maar alle kamers zijn bezet. Als er daarna nieuwe gasten komen, kunnen we deze toch een kamer geven zonder mensen te hoeven wegsturen. Hoe zit dat?
- Priemgetallen zijn getallen die alleen deelbaar zijn door 1 en zichzelf, zoals 7 en 13. Hele grote priemgetallen spelen een belangrijke rol bij het versleutelen van gegevens die via internet worden verstuurd, bijvoorbeeld bij internetbankieren. Grote priemgetallen (denk aan meer dan 200 cijfers) zijn hiervoor zelfs te koop. Banken houden de gebruikte priemgetallen angstvallig geheim!

Als het je leuk lijkt om zulke dingen beter te begrijpen, overleg dan eens met je wiskundeleraar of wiskunde D iets voor je zou zijn.